

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimde Kullandıkları Yöntem ve Tekniklere İlişkin Bir İnceleme

A Study of The Methods and Techniques Used by Social Studies Teachers in Distance Learning

Mehmet Akpınar¹, Mesut Yılmaz², Samet Karakuş³

Öz

Bu araştırma sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitimde kullandıkları yöntem ve teknikleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma, durum çalışması deseninde nitel bir çalışmadır. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme doğrultusunda oluşturulmuştur. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde ne tür yöntem ve teknikleri kullandıklarını tespit edebilmek amacıyla bir açık uçlu anket formu oluşturulmuştur. Çalışma kapsamında oluşturulan açık uçlu anket formu vasıtasıyla veriler toplanmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmiş ve bu veriler kavramsal kategorilere ayrılarak yorumlanmıştır. Araştırmaya toplamda 50 sosyal bilgiler öğretmeni katılmıştır. Araştırma sonucunda; sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde; düz anlatım/sunuş yolu ve soru cevap yöntemlerini daha çok kullandıkları, genel itibarıyla uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerinde ders programına uygun yöntem ve tekniklerin tam ve nitelikli bir şekilde kullanılmadığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin büyük bir bölümü uzaktan eğitimle yüz yüze eğitim arasında farklılıklar olduğunu ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerinin teknoloji/internet kullanımının yararları ve ekonomiklik/zamandan tasarruf gibi avantajları olduğu, dersin anlaşılma/öğrenilme durumunun bilinmemesi ve etkileşim eksikliğinin ise uzaktan eğitimin dezavantajları olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenler ayrıca öğrenciyi aktif hale getirecek yöntemler/uygulamalarla görsel ve video kullanımını tavsiye etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, Uzaktan eğitim, Yöntem ve teknikler, Öğretmen görüşü

Abstract

The present study aims to determine the methods and techniques that Social Studies Teachers use in online teaching. It is a qualitative case study. The workgroup is formed within the scope of typical case sampling, which is one of the purposive sampling methods. In order to determine the methods and techniques the teachers used during the online teaching process, an open-ended questionnaire is designed. Within the scope of the study, the data is elicited by making use of the questionnaire. The obtained data is analyzed by content analysis method, divided into conceptual categories and interpreted accordingly. 50 Social Studies teachers participated in the study. According to the findings of the study, it is determined that, during the online teaching process, the teachers mainly prefer to use direct instruction/presentation and question/answer methods, while they mainly disregard the curriculum and the methods and techniques required for the learning outcomes of the Social Studies course. The majority of the teachers has remarked that there are differences between online and face-to-face teaching. It is determined that, online teaching has some advantages such as developing technology/internet using skills as well as being economical and time saving; while it has some disadvantages such as the lack of interaction, communication, and the difficulties in assessment the designation of the level of learning. The teachers also recommended some audio-visual tools as well as methods and applications for making students more active during online classes.

Keywords: Social studies, Distance education, Method and technicals, Opinions of teacher

Araştırma Makalesi [Research Paper]

Submitted: 28 / 03 / 2022

Accepted: 06 / 09 / 2022

¹ Doç. Dr., Trabzon Üniversitesi, Trabzon, Türkiye, makpınar@trabzon.edu.tr, Trabzon, Türkiye, Orcid No: <https://orcid.org/0000-0002-9216-5771>

² Doktora öğrencisi, Trabzon Üniversitesi, Trabzon, Türkiye, mesutyilmazz061@gmail.com, Trabzon, Türkiye, Orcid No: <https://orcid.org/0000-0003-4488-6213>

³ Doktora öğrencisi, Trabzon Üniversitesi, Trabzon, Türkiye, samet_karakus20@trabzon.edu.tr, Trabzon, Türkiye, Orcid No: <https://orcid.org/0000-0003-4588-0163>

Giriş

Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve akabinde tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını, hayatın tüm bileşenlerini etkisi altına almıştır. Sosyal, kültürel, ekonomik ve akademik hayatın da derinden etkilendiği bu günlerde dünyada birçok yenilik ve değişim durumu ortaya çıkmıştır.

Covid-19 pandemi sürecinden en derin şekilde etkilenen alanların başında şüphesiz eğitim-öğretim faaliyetleri gelmektedir. Oldukça geniş bir kesimi kapsayan eğitim alanında bir takım önlemler alınarak süratle uygulamaya geçilmiştir. Bu kapsamda okulların eğitim-öğretim faaliyetlerine ara vermesi kararı dünyadaki öğrencilerin %90'ından fazlasını doğrudan etkilemiştir (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization- UNESCO, 2020). Bu bağlamda eğitimin aksamaması için önlemlerin hızla alınması gerektiği ifade edilerek öğrencilerin güvenli bir biçimde eğitim-öğretim faaliyetlerine devam edebilmelerine yönelik geliştirilen yöntemlerin vakit kaybetmeden belirlenmesine ilişkin farklı arayışlar içerisine girilmiştir (Viner, Russell, Croker, Packer, Ward, Stansfield, Mytton, Bonell ve Booy 2020). Bu kapsamda pek çok ülke uzaktan eğitim faaliyetlerini hızla uygulamaya koymuştur (Küleççi-Akyavuz ve Çakın, 2020).

Ortaya çıkışı 1800'lü yıllara kadar uzanan uzaktan eğitim, ilk olarak 1840'lı yıllarda mektupla öğretim metoduyla ortaya çıkmıştır (Moore & Kearsley, 2005). 1920'li yıllarda BBC, okullar için eğitsel radyo eğitimleri ile uzaktan eğitimler vermiştir. 1960'lı yıllarda televizyon vasıtasıyla yapılan uzaktan eğitimler, 1969 yılında ise BBC ve İngiliz hükümetinin aracılığıyla üniversitelerde radyo ve televizyon yayınları vasıtasıyla yapılmıştır (Bates, 2015).

Uzaktan eğitim, öğretmen ve öğrencilerin farklı mekân ve alanlarda aynı ya da farklı zamanlarda iletişim ya da etkileşim kurmalarıyla gerçekleşen bir yöntemdir. Uzaktan eğitim genel itibariyle internet ve televizyon aracılığıyla verilmektedir (Odabaş, 2003). Başka bir ifadeyle uzaktan eğitim, öğrenen ve öğretmenin farklı mekanlarda bulunduğu, senkron ya da asenkron olarak gerçekleşen bir eğitim olarak ifade edilebilir (Kaçan ve Gelen, 2020). Uşun (2006) ise uzaktan eğitimi, kaynak ile öğrenen bireylerin öğrenme ve öğretme süreçlerinin büyük bir bölümünde birbirleriyle farklı mekân ya da ortamlarda bulunduğu, birçok açıdan esneklik, bağımsızlık ve bireysellik olanağı tanıyan, kaynak ile öğrenen arasındaki iletişimin genel itibariyle televizyon ve bilgisayar destekli iletişim teknolojileri vasıtasıyla sağlandığı belirli bir program çerçevesinde sistemli bir teknolojik eğitim uygulaması olarak tanımlamaktadır. Uzaktan eğitim, birbirinden farklı mekânlardaki aktarıcı ile alıcı arasındaki etkileşimi teknolojinin olanakları doğrultusunda oluşturan bir sistemdir (Yadigâr, 2010). Özellikle son yıllarda internet teknolojilerindeki gelişmelerin hızlanmasıyla uzaktan eğitim de önem kazanmaya başlamıştır (Dündar ve Yeşilyurt, 2020). Günümüzde eğitim kurumlarına ait yapılar, laboratuvarlar ve derslikler yerlerini forumlar ve teknolojik tabanlı soyut mekânlara bırakmıştır. Bireylerin sosyalleşmesi ve bilgi alışverişi, teknoloji desteği ile birlikte artık elektronik ortamlarda gerçekleşmektedir (Gülbahar, 2009). Bu açıdan değerlendirildiğinde uzaktan eğitimin günümüz eğitim-öğretim faaliyetleri açısından önemli bir yer tuttuğu ifade edilebilir.

Bu sebeple ele alınan söz konusu bu araştırma, Covid-19 salgınıyla daha da önem kazanan uzaktan eğitim sürecini de ele alarak, sosyal bilgiler öğretmenlerinin süreç içerisinde hangi yöntem ve teknikleri kullandıklarının tespit edilmesi, uygulanan yöntemlerin avantaj ve dezavantajları, uzaktan eğitim döneminde uygulanan yöntem ve tekniklerin daha verimli kullanılmasına yönelik öğretmen görüşlerinin ortaya konulması adına önem arz etmektedir. Araştırma ile birlikte konuyla ilgili ileride araştırma yapacaklara ve uzaktan eğitimle ilgili politika geliştiricilere fikir verilmiş olacağına inanılmaktadır. Bu çalışmada, sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitimde kullandıkları yöntem ve teknikler ile ilgili görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Uzaktan eğitimle yürütülen Sosyal bilgiler derslerinde kullanılan yöntem ve teknikler nelerdir?
2. Uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerinde ders programına uygun yöntem ve teknikleri tam ve nitelikli bir şekilde kullanılmakta mıdır?
3. Sosyal bilgiler derslerinde yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitimde kullanılan yöntem ve teknikler arasındaki farklılıklar nelerdir?
4. Uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerinin yöntem ve tekniklerin kullanımı bağlamında avantaj ve dezavantajları nelerdir?
5. Uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerini daha etkili kullanabilmek için neler yapılabilir?
6. Uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerinde konuların aktarımı, öğretimi ya da pekiştirilmesi için nasıl bir yol izlenmelidir?

2. Method

2.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseniyle yapılmıştır. Nitel durum çalışmalarının en önemli özelliği bir ya da birden çok durumun derinlemesine araştırılmasıdır (Aytaçlı ve Şimşek, 2016). Yin (1984) durum çalışmasını; güncel bir olguyu kendi yaşam alanı içerisinde ele alan görgül bir araştırma yöntemi olarak tanımlamaktadır

(Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmalarda ele alınan durum etraflıca incelenir ve duruma ilişkin etkenler ortaya çıkarılmaya çalışılır. Durum çalışmalarında durum, bütüncül bir bakış açısı ile araştırılır ve genelleştirme yapmak yerine ortaya çıkan durumlardan en iyi şekilde istifade etmek amaçlanır (Aytaçlı, 2012; Göncü vd., 2019). Bu çalışmada durum olarak uzaktan eğitim süreci ele alınmıştır ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu süreçte kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin görüşleri etraflıca araştırılmıştır. Söz konusu araştırma 2021 Ocak-Haziran ayları arasında yapılmıştır.

2.2. Araştırma Grubu

Araştırmının çalışma grubunu Türkiye'nin farklı bölgelerinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme yönteminde oluşturulmuştur. Tipik durum örnekleme yöntemi; yeni bir durum hakkında en çok bilgi sahibi olan ve durum ile iç içe olan katılımcıların oluşturduğu örnekleme yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu örnekleme yöntemi, durum çalışmasının amacına da paralellik gösterir. Patton'a (1987) göre tipik durum örnekleme yönteminde asıl amaç genelleme yapmak değil durum hakkında bilgi sahibi olmak ve diğer paydaşları bilgilendirmektir.

Bu araştırmanın çalışma grubu; Türkiye'nin farklı bölgelerinden farklı sosyoekonomik durumlara sahip okullarda görev yapan 50 sosyal bilgiler öğretmeninden oluşmaktadır. Toplamda 20 farklı şehirde (Trabzon, Bayburt, Kars, Iğdır, Erzurum, Hatay, Ağrı, Ankara, Manisa, İstanbul, Ordu, Bitlis, Gaziantep, Eskişehir, Giresun, İzmir, Bursa, Afyonkarahisar, Muş ve Çanakkale) görev yapan öğretmenlere ulaşılarak veriler toplanmıştır. Araştırma grubunda yer alan öğretmenlerin 32'si erkek, 18'i ise kadındır. Araştırma grubunda yer alan öğretmenlerin 24'ü 0-5 yıl, 10'u 5-10 yıl ve 16'sı ise 10 yıl ve üzeri kıdem durumlarına sahiptir. Ayrıca araştırma grubunda yer alan öğretmenlerin 5'i yüksek lisans mezunu, 45'si ise lisans mezunudur.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak açık uçlu anket formu kullanılmıştır. Anket, nitel ve nicel araştırmalarda kullanılan bir veri toplama aracıdır. Soru türlerine, uygulanma şekline ve katılımcı sayısına bağlı olarak birçok farklı türü bulunmaktadır. Bu araştırmada çevrimiçi görüşmeler ile toplanan ve bir açık uçlu sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır. Açık uçlu anket soruları araştırmacıyı keşfe yönlendirir ve katılımcının düşünce ve görüşlerinin derinlemesine anlaşılmasını sağlar (Patton, 1987). Açık uçlu anket formu hazırlamadan önce konu ile ilgili literatür incelenmiştir. Form, 2 farklı alan eğitim uzmanına gösterilerek gerekli düzenlemeler yapılmış ve bu bağlamda formun kapsam geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Soruların anlaşılabilirliğini ölçmek amacıyla iki sosyal bilgiler öğretmeniyle pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamada soruların anlaşılabilirliğine ilişkin olumsuz bir yanıt gelmediği tespit edilmiştir.

2.4. Verilerin Toplanması

Çalışma verileri 2021 Ocak-Şubat aylarında araştırmacılar tarafından çevrimiçi ortamda toplanmıştır. Veriler toplanırken katılımcının gönüllüğü esas alınmış, çalışmanın amacı açıklanmış, cevapları ve bilgilerinin saklı tutulacağı katılımcıya belirtilmiştir. Bu çalışma için Trabzon Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu'ndan etik kurul izni alınmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Anket formu ile toplanan veriler nitel veri analiz tekniklerinden içerik analizi tekniği doğrultusunda analiz edilmiştir. Bu analiz tekniğinin amacı; toplanan verilerden araştırmanın problem durumunu açıklayacak kavramlara ulaşmaktır. Bu doğrultuda veriler öncelikle kavramsallaştırılır daha sonra ortaya çıkan kavramlar kategorize edilerek sistematik bir şekilde sınıflandırılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). İçerik analizi verileri daha anlaşılır hale getirir, olguları daha iyi anlayıp yorumlamayı kolaylaştırır ve böylece verilerin içerisinde gizli kalmış gerçekleri ortaya çıkarmaya yardımcı olur (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Açık uçlu anket formundan elde edilen veriler kendi içinde sınıflandırılmış ve akabinde bir liste oluşturulmuştur. Çalışma grubunda yer alan öğretmenler için "Ö" kısaltması kullanılmış ve her bir sosyal bilgiler öğretmenine birer numara verilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmiş ve bu veriler kavramsal kategorilere ayrılarak yorumlanmıştır. Ortaya çıkan temaların tekrar edilme sıklıkları hesaplanmış ve bu hesaplamalar frekans olarak tablolarda sunulmuştur. Ayrıca tabloların altında katılımcıların görüşlerine de doğrudan yer verilmiştir.

3. Bulgular

3.1. Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin bulgular

Bu bölümde uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerinde kullanılan yöntem ve teknikler nelerdir sorusuna cevap aranmıştır. Elde edilen veriler Tablo 1'de kodlar/temalar haline getirilerek sunulmuştur.

Tablo 1. Uzaktan Eğitimle Yürütülen Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

Temalar	f
Düz anlatım/Sunuş yoluyla	35
Beyin fırtınası	17
Örnek olay	20
Tartışma yöntemi	14
Soru-cevap	39
Araştırma inceleme	2
Problem çözme	1
Drama	1
Slayt sunumu	4
Not aldırma	1
Online kaynaklar ve internet siteleri	4
Buluş yoluyla öğrenme:	1
Bilgisayar destekli öğrenme	2
Video ve görseller	4
Soru çözümü	1
Bireysel çalışma yöntemi	1

Tablo-1’de görüldüğü gibi, uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerinde kullanılan yöntem ve tekniklerin başında soru-cevap yöntemi gelmektedir. Soru-cevap yöntemine ek olarak; düz anlatım/sunuş yoluyla, örnek olay, beyin fırtınası ve tartışma yönteminin sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından ön plana çıkartıldığı görülmektedir. Birinci tema bağlamında Ö10: “Uzaktan eğitimle yürütülen Sosyal Bilgiler derslerinde genellikle soru-cevap, örnek olay, tartışma ve beyin fırtınası yöntem-tekniklerini kullanıyorum. Çünkü bu yöntem ve tekniklerin uzaktan eğitimle işlenen konular için daha uygun olduğunu düşünüyorum” ifadelerini kullanırken Ö29: “Sürenin kısıtlı konuların çok olması sebebiyle soru cevap, düz anlatım ve beyin fırtınası yöntemlerini derslerimde kullanıyorum” değerlendirmesinde bulunmuştur.

Uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerinde kullanılan yöntem ve tekniklerin farklılık arz ettiğini dile getiren Ö2:

“Kazanıma, davranışa ve olaya göre tüm yöntemleri kullanıyorum. Kazanıma göre düz anlatım en iyi yöntem olurken, bazen beyin fırtınası, örnek olay daha etkili oluyor. Misal doğal afetlerden konu işlerken örnek olay ya da tartışma yöntemi daha etkili olabiliyor. Yani tamamen kazanımla alakalı olarak yöntem ve teknik kullanıyorum”

İfadelerini kullanırken derslerinde daha çok klasik yöntemleri kullandığını belirten Ö18:

“Soru cevap, düz anlatım, beyin fırtınası gibi daha çok sunuş yöntemini tercih ettim. Bunun en büyük nedeni köy okulundayım ve sabit katılım ne yazık ki yok. Bir derse katılıp, bir sonraki derse katılmayan oldukça fazla oluyor. Bu durum konuların yetişme durumunu engelliyor. Konuların yetişmesi anlamında daha çok klasik yönetime özgü durumları tercih ettim”

değerlendirmelerinde bulunmuştur.

3.2. Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin bulgular

Bu bölümde uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerinde ders programına uygun yöntem ve tekniklerin tam ve nitelikli bir şekilde kullanılma durumu tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler Tablo 2’de kodlar/temalar haline getirilerek sunulmuştur.

Tablo 2. Uzaktan Eğitimle Yürütülen Sosyal Bilgiler Derslerinde Ders Programına Uygun Yöntem ve Tekniklerin Tam Ve Nitelikli Bir Şekilde Kullanılma Durumu

Temalar	f
Hayır, kullanamıyorum	24
Kısmen kullanıyorum	15
Evet, kullanıyorum	11

Tablo 2’de görüldüğü gibi sosyal bilgiler öğretmenleri uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerinde ders programına uygun yöntem ve tekniklerin tam ve nitelikli bir şekilde kullanılması bağlamında en çok “hayır, kullanamıyorum” yanıtını vermişlerdir. Bu yanıtı sırasıyla “kısmen kullanıyorum” ve “evet, kullanıyorum” yanıtları takip etmektedir. Konu bağlamında değerlendirmelerde bulunan Ö10: “Uzaktan eğitimle yürütülen derslerde ders programına uygun bir şekilde yöntem ve teknikleri tam anlamıyla kullanamıyoruz. Mesela gezi yöntemiyle birlikte işleyebileceğimiz konuları bu dönemde yapamıyoruz” ifadelerini kullanırken Ö30: “Hayır kullanılmıyor çünkü öğrencinin sınıftaki hazırbulunuşluğu ile evdeki hazırbulunuşluğu arasındaki fark çok fazla bu aynı şekilde öğretmen içinde geçerli” değerlendirmesinde bulunmuştur.

“Kısmen kullanıyorum” teması altında Ö26: “Kısmen. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim çok farklı şeyler. O bakımdan tam bir uyum durumu söz konusu değil. Uzaktan eğitimde kullanılan yöntemler genellikle teknolojiyle alakalı” ifadelerini kullanırken Ö41: “Kısmen kullanabiliyorum. Canlı derslerde, etkinlik yapma olanakları sınırlı olduğu için işlenen konunun öğrencinin ilgisini çekmesine göre öğrencinin katılımı değişiyor. Sınıf içerisinde öğrencilerin ders sürecine daha çok dahil olma imkanları oluyordu. Ama uzaktan eğitim sürecinde ben daha aktif olmak zorunda kalıyorum” değerlendirmesinde bulunmuştur. “Evet kullanıyorum” teması altında Ö17:

“Benim açımdan bir sorun yok. Kullandıkça daha da zooma hakim oldum diyebilirim. Şimdi tek sıkıntı öğrenci mikrofondan konuşmuyor, kamera 6,7 ve 8. sınıf da kapalı. Sınıfın en az yarısından dönüt alınamıyor derse katılanların da 4 te biri aktif değil. Ayrıca pekiştirme yapamıyoruz. Çünkü soru sorsak cevap alana kadar ders bitiyor. Sınıflarımızda her seviyede öğrenci var ve çoğunluğu da iyi ve çok iyi olduğu halde”

ifadelerini kullanırken Ö44: “Tam ve nitelikli bir şekilde kullanmaya çalışıyoruz. Öğrencileri göremediğimiz için dikkatli bir dinleme ve ders takibinin olup olmadığının kontrolü yapılamıyor. İstekli, dinleyen, dersi tam takip eden öğrencilerle birlikte yöntem ve teknikler tam ve nitelikli kullanılabiliyor” değerlendirmesinde bulunmuştur.

3.3. Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin bulgular

Bu bölümde sosyal bilgiler derslerinde yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitimde kullanılan yöntem ve teknikler arasındaki farklılıklar tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler Tablo-3’de kodlar/temalar haline getirilerek sunulmuştur.

Tablo 3. Sosyal Bilgiler Derslerinde Yüz Yüze Ve Uzaktan Eğitimde Kullanılan Yöntem ve Teknikler Arasındaki Farklılıklara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

Temalar	f
Farklılık olduğunu düşünüyorum	39
Kısmi bir fark olduğunu düşünüyorum	7
Farklılık olduğunu düşünmüyorum	4

Tablo 3’te görüldüğü gibi Sosyal bilgiler derslerinde yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitimde kullanılan yöntem ve teknikler arasında farklılık olduğunu düşünen öğretmenler ilk sırada yer almaktadır. Bunu “kısmi bir fark olduğunu düşünüyorum” ve “farklılık olduğunu düşünmüyorum” yorumları takip etmektedir. Sosyal bilgiler derslerinde yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitimde kullanılan yöntem ve teknikler arasında farklılık olduğunu düşünen Ö9: “Yüz yüze eğitimde akıllı tahta, materyaller ve öğretim tekniklerini rahatça kullanabiliyorken uzaktan eğitimde hem öğrencilerin tamamının derse katılmaması hem de sınıf ortamının oluşmamasından dolayı farklılık oluşuyor” ifadelerini kullanırken Ö20: “Tabii ki farklı, yüz yüze eğitim de çocuktan aldığımız tepki rasyonel bir tepki ve buna göre yöntem ve tekniği çeşitlendirebiliyoruz. Uzaktan eğitimde bu imkâna sahip değiliz, özellikle kamera açılmadığı zamanlarda” değerlendirmesinde bulunmuştur.

Sosyal bilgiler derslerinde yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitimde kullanılan yöntem ve teknikler arasında kısmi bir farklılık olduğunu düşünen Ö41, konu bağlamında şu yorumda bulunmuştur:

“Bazı farklılıklar var. Yüz yüze eğitimde öğrenciler için yaparak yaşayarak öğrenme ortamları sunulabilmektedir Uzaktan eğitimde ise öğrenciler bu öğrenme etkinliklerinden yoksun kalmaktadırlar. Yüz yüze eğitimde uygulamış olduğum istasyon, canlandırma, gözlem gibi teknikleri uzaktan eğitimde kullanamıyorum. Yüz yüze derslerde gözlem yaparak ve öğrencilere sorular sorarak, öğrencilerin durumunu daha kolay anlayabiliyordum ve dersin etkinliklerinde ona göre bir değişiklik yapıyordum. Fakat canlı derslerde sınıfın durumunu genel olarak gözleme şansı çok zor oluyor. Ayrıca yüz yüze eğitimde ekran öğretimi gerçekleşebilirken, uzaktan eğitimde çocuklar akranlarıyla bir arada olamamaktadırlar. Bunun dışında uzaktan eğitimin bireysel öğrenmeyi daha çok desteklediğini söyleyebilirim. Uzaktan eğitim sayesinde öğrenciler kendilerine en uygun öğrenme yöntemini bulabilmektedirler. Ayrıca uzaktan eğitim çoklu ortam araçlarının kullanımına izin vermesi gibi özellikleri bakımından yüz yüze yapılan eğitimden farklılık göstermektedir.”

Sosyal bilgiler derslerinde yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitimde kullanılan yöntem ve teknikler arasında herhangi bir farklılık olduğunu düşünmeyen Ö5: “Hayır bir farklılık yok aynen uygulayabiliyoruz ancak öğrenciyle göz göze gelmek, temas kurmak ve sınıfta espri yapıp öğrencileri rahatlatmak olmuyor biraz sıkılabiliyorlar” ifadelerini kullanırken Ö13: “Düşünmüyorum sadece kameralar kapalı olduğu için zorluk çekiyorum öğrencinin ne ile meşgul olduğunu görmek gerekiyor bence” değerlendirmesinde bulunmuştur.

3.4. Araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin bulgular

Bu bölümde uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerinin yöntem ve tekniklerin kullanımı bağlamında avantaj ve dezavantajları tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler Tablo 4 ve Tablo 5’de kodlar/temalar haline getirilerek sunulmuştur. Tablo 4’te uzaktan eğitimin avantajları ve Tablo 5’de ise uzaktan eğitimin dezavantajları sunulmuştur.

Tablo 4. Uzaktan Eğitimle Yürütülen Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılan Yöntem ve Tekniklerin Avantajlarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

Temalar	f
Teknoloji/İnternet kullanımının yararları	9
Ekonomiklik/Zamandan Tasarruf	8
Etkinlikler açısından elverişli	5
Konuların pekiştirilmesinde yardımcı kaynak	2
Öğrencinin aktif olması	2
Anında dönüt/düzeltilme imkânı vermesi	1
Sınıf yönetimi açısından avantajlı	1
Mekân kısıtlamasının olmaması	1
Öğrenme süreçlerini yönetme ve düzenleme	1
Farklı yöntem ve tekniklerin kullanılmasına olanak sağlaması	1
Öğrencilerin kendilerini daha rahat ifade edebilmeleri	1

Tablo 4’te görüldüğü gibi “teknoloji/internet kullanımının yararları” sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından dile getirilen avantajların başında gelmektedir. Bunu “ekonomiklik/zamandan tasarruf” ve “etkinlikler açısından elverişli” temaları takip etmektedir. Konu bağlamında değerlendirmelerde bulunan Ö19: “Teknolojinin maksimum düzeyde kullanılması uzaktan eğitimin avantaj kısmını oluşturuyor. Teknoloji kullanımı konusunda öğretmenler bu süreçte kendilerini geliştirmek zorunda kaldı” ifadelerini kullanırken zamandan tasarruf bağlamına vurgu yapan Ö28: “Öğrencilerle içerik sunma bakımından belirli avantajları var. Çok hızlı şekilde video, görsel, test gibi içerikleri anında paylaşabiliyoruz” değerlendirmesinde bulunmuştur.

Tablo 5. Uzaktan Eğitimle Yürütülen Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılan Yöntem ve Tekniklerin Dezavantajlarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

Temalar	f
Dersin anlaşılma/öğrenilme durumunun bilinmemesi	9
Etkileşim eksikliği	7
Dönüt/geri bildirim problemleri	6
Öğrencilerin pasif kalması	5
Öğrencilerin ilgi/motivasyon düşüklüğü	5
Öğrenme eksiklikleri	5
Ders süresinin yeterli olmaması	4
Derse devam problemleri	4
Uygulamanın olanaksız oluşu	4
Sınıf yönetiminde yaşanan sorunlar	3
Ses ve bağlantı problemleri	3
Öğrencilerin dikkat dağınıklığı yaşaması	3
Somutlaştırma eksikliği	2
Teknoloji kullanımında yaşanan sorunlar	1
Not kaygısı	1
Ödevlendirme yaşanan sorunlar	1

Tablo 5'de görüldüğü gibi “dersin anlaşılma durumunun bilinmemesi” sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından dile getirilen dezavantajların başında gelmektedir. Bu temayı, etkileşim eksikliği ve dönüt/geri bildirim problemleri temaları takip etmektedir. Birinci tema çerçevesinde değerlendirmelerde bulunan Ö26: “*Dezavantajı öğrencinin genel durumunu bilemiyoruz. Konuyu öğrenme durumu muallak. Ses ve senkron problemleri de olabiliyor*” ifadelerini kullanırken Ö39: “*öğrencilerin dersi öğrenme durumunu tam olarak bilemiyoruz*” değerlendirmesinde bulunmuştur. Konu bağlamında daha geniş bir perspektifte değerlendirmelerde bulunan Ö17:

“Öğrencileri görsem ve ders sonunda konu ile ilgili sınav veya değerlendirme yapabilsen bir fark olmayacak. Hatta daha iyi bile olabilir. Ancak durum kesinlikle öğrenciyi motive etmiyor. Öğretmen açısından teknoloji ile arası kötü ise sorun büyüyor. 25 yıldan fazla olanlar daha fazla zorlanıyorlar. Soru cevap ve dönütte ciddi sorun yaşıyoruz canlı derslerde”

ifadelerini kullanırken Ö3:

“Derse katılmak istemeyen öğrencileri derse katmakta güçlük çekiyorum maalesef katılmak istemeyenler mikrofonu açık olsa da konuşmamayı tercih ediyorlar. Derste çözdüğüm sorular dışında öğrencinin konuyu anlayıp anlayamadığını tam anlamıyla keşfedemiyorum. Derse devam konusunda sıkıntılar olduğu için gelmeyenler için ekstra konuyu tekrar ediyorum bu da etkinliklere daha az zaman ayırmama sebep oluyor”

değerlendirmesinde bulunmuştur.

3.5. Araştırmanın beşinci alt problemine ilişkin bulgular

Bu bölümde uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerini daha etkili kullanabilmek için neler yapılabileceği sorusuna yanıt aranmıştır. Elde edilen veriler Tablo 6, Tablo 7 ve Tablo 8'de kodlar/temalar haline getirilerek sunulmuştur.

Tablo 6. Dersin İşlenişi Bağlamında Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

Temalar	f
Öğrenciyi aktif hale getirecek yöntemler/uygulamalar kullanılmalı	12
Dersler video/görsellerle desteklenmeli	6
Derslerde farklı yöntem ve teknikler kullanılmalı	5
Derse katılım durumu artırılmalı	4
Öğrenci merkezli oyunlar oynanmalı	3
Derslerde animasyon ve harita kullanılmalı	2
Ders içeriği zenginleştirilmeli	2
Öğrencilerin kamera ve mikrofonu çalışır durumda olmalı	2
Öğrencilere araştırma/uygulama ödevleri verilmeli	2
Soru-cevap kâğıtları hazırlanmalı	1
Soru çözümü yapılmalı	1
Anekdotlar kullanılmalı	1
Öğrencilere dönüt/düzeltilme verilmeli	1
Z Kitaplar kullanılmalı	1

Tablo 6'da “öğrenciyi aktif hale getirecek yöntemler/uygulamalar kullanılmalı” temasının ön plana çıktığı görülmektedir. Bu temayı; dersler video/görsellerle desteklenmeli, derslerde farklı yöntem ve teknikler kullanılmalı ve derse katılım durumu artırılmalı temaları takip etmektedir. Birinci tema çerçevesinde değerlendirmelerde bulunan Ö6: “*Öğrencilerin daha aktifleşeceği yöntemler kullanılabilir*” yorumunda bulunurken Ö39 ise: “*Öğrencileri aktif hale getirecek yöntemleri kullanarak onları derse dâhil etmek gerekir*” ifadelerini kullanmıştır. Konu bağlamında daha geniş bir perspektifte değerlendirmelerde bulunan Ö31:

“Bulduğum bölge için öncelikle internet alt yapısı şart ve dersler telefonda değil de en azından tablet üzerinden olması lazım. 46 öğrencim var bilgisayar ve tablet üzerinden bağlanan 1 öğrenci var. Genel olarak bakarsak: Ders videolarla desteklenmeli. Harita ve görsellere ağırlık verilmeli. Öğrenci mümkün olduğunca aktif taraf olmalı. Tabi bunlar içinde alt yapı şart.”

ifadelerini kullanmıştır.

Tablo 7. Teknoloji Bağlamında Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

Temalar	f
İnternet/teknoloji altyapısı güçlendirilmeli	5
Çocuklarda teknoloji okuryazarlığı geliştirilmeli	1
Whatsapp üzerinden ses kaydı gönderilmeli	1
Sanal müze gezileri yapılmalı	1
EBA altyapısı güçlendirilmeli	1
EBA'da yer alan etkinlik ve çalışmalar çeşitlendirilmeli	1

Tablo 7'de "internet altyapısı güçlendirilmeli" temasının ön plana çıktığı görülmektedir. Konu bağlamında değerlendirmede bulunan Ö20: "İnternet alt yapısı iyileştirilmeli, her çocuğa cihaz sağlanabilmeli ki, sonra ders bazında düşünelim neler yapılabileceğini" ifadelerini kullanırken Ö48: "Teknolojik altyapı geliştirilebilir" değerlendirmesinde bulunmuştur.

Tablo 8. Öğretmenlerin Görüş Bildirdiği Diğer Bulguların Dağılımı

Temalar	f
Öğretmenlere bu bağlamda hizmet içi eğitim/seminer verilmeli	3
Öğrencilere gerekli imkân ve altyapı sağlanmalı	3
Öğrenci velileri süreç içinde aktif olmalı	3
Ders süresi artırılmalı	3
Çocuklara etik davranış ilkeleri eğitimi verilmeli	1
Ders süresi verimli kullanılmalı	1
Ödevlendirme yapılmalı	1

Tablo 8'de öğretmenlere bu bağlamda hizmet içi eğitim/seminer verilmeli, öğrencilere gerekli imkân ve altyapı sağlanmalı, öğrenci velileri süreç içinde aktif olmalı ve ders süresi artırılmalı temalarının ön plana çıktığı görülmektedir. Konu bağlamında değerlendirmede bulunan Ö30: "Öğretmenlere bu konular hakkında hizmet içi eğitim verilmeli" ifadesini kullanırken Ö43: "Bu konuda mutlaka uzaktan eğitime uygun yöntem- teknik kullanabilme konusunda bir online seminer çalışması yapılmalı" değerlendirmesinde bulunmuştur. Konu bağlamında daha geniş bir perspektifte değerlendirmelerde bulunan Ö21: "Velinin süreçte daha aktif rol oynaması gerekiyor. Velinin dersleri takip edip öğrenciyi derse katma konusunda teşvik etmesi gerekiyor. Fırsat eşitliği açısından öğrenciye gerekli imkânın ve altyapının sağlanması gerekiyor. Öğrenci, veli öğretmen işbirliğinin her zamankinden daha güçlü olması gerekiyor" ifadelerini kullanmıştır.

3.6. Araştırmanın altıncı alt problemine ilişkin bulgular

Bu bölümde uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerinde konuların aktarımı, öğretimi ya da pekiştirilmesi için nasıl bir yol izlenmeli sorusuna yanıt aranmıştır. Elde edilen veriler "konuların aktarımı ve öğretimi bağlamında ve konuların pekiştirilmesi bağlamında" iki ayrı kategoriye ayrılmış, Tablo 9 ve Tablo 10'da kodlar/temalar haline getirilerek sunulmuştur.

Tablo 9. Konuların Aktarımı ve Öğretimi Bakımından Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

Temalar	f
Görseller ve videolar kullanılmalı	12
Soru-cevap yapılmalı	11
Konu tekrarı yapılmalı	6
Etkinlikler kullanılmalı	5
Derste soru çözülmeli	5
Tartışma yöntemi kullanılmalı	4
Slayt/sunumlar kullanılmalı	3
Konuyla ilgili yarışmalar yapılmalı	2
Öğrenciler aktif olarak derse katılmalı	2
Haritalar kullanılmalı	2
EBA etkili kullanılmalı	2
İlgi ve dikkat çekecek hikâyeler anlatılmalı	1
Farklı kaynaklara başvurulmalı	1

Ders kitabı etkin olarak kullanılmalı	1
Konular özetlenmeli	1
Etkileşimli eğitim siteleri kullanılmalı:	1
Örnek olaylar kullanılmalı	1

Tablo 9'da görüldüğü gibi uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerinde konuların aktarımı ve öğretimi bağlamında görseller ve videolar kullanılmalı ve soru-cevap yapılmalı temalarının ön plana çıktığı görülmektedir. Konuların aktarımı ve öğretimi bağlamında değerlendirmelerde bulunan Ö20: "Ekranında muhakkak bir görsel olmalı, dikkat çekmek için. Düz anlatım yönteminden ziyade video, slayt ve etkileşimli çeşitli eğitim siteleri kullanılabilir" ifadelerini kullanırken Ö41:

"Uzaktan eğitimde kavramlar arasındaki ilişkileri açıklayarak içeriği görselleştirme ve anlık geri bildirim vermeye yönelik etkinliklere yer verilebilir. Öğrencilerin derse ilgilerini çekecek çeşitli aktiviteler ve etkileşimli çalışmalar yapılırsa öğrencilerin aktif katılımları artacaktır. İçerikler görsel destekli ve eğlenceli olursa dersin kalitesini ve verimini artırmak için etkili olacaktır"

değerlendirmesinde bulunmuştur. Konu bağlamında değerlendirmelerde bulunan Ö21 ise: "Konuları aktarırken bol bol soru cevap yaparak öğrencinin dikkatinin derse çekilmesi gerekir. Öğrenciyi aktif edecek, dikkatlerini derse çekecek yöntem ve tekniklere ağırlık verilmesi gerekiyor. Konuları daha açık ve net bir şekilde akademik bilgi yoğunluğundan arındırarak sadeleştirip vermek gerekiyor" ifadelerini kullanmıştır.

Tablo 10. Konuların Pekiştirilmesi Bağlamında Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

Temalar	f
Konuyla ilgili test verilmeli	9
Ödev verilmeli	8
Öğrenciler takip edilmeli	5
Velilerle irtibat kurulmalı	2
Ödev kontrolü yapılmalı	2
Öğrencilere konu ile ilgili notlar gönderilmeli	2
Oyunla pekiştirme yapılmalı	2
Koçluk sistemi üzerinde durulmalı:	1
Öğrencilere online çalışma yaprakları verilmeli	1
Yazma ödevleri verilmeli	1
Online takdir belgeleri verilmeli	1
Tebrik kartları verilmeli	1

Tablo 10'da görüldüğü gibi uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerinde konuların pekiştirilmesi bağlamında konu ile ilgili test verilmeli, ödev verilmeli ve öğrenciler takip edilmeli temalarının ön plana çıktığı görülmektedir. Konuların pekiştirilmesi bağlamında değerlendirmelerde bulunan Ö23: "Konuların pekiştirilmesi için her derste bir önceki öğrenmenin öğrenciler tarafından tekrar edilmesi sağlanabilir. Ders sonunda kazanımı ölçen test ve sorular çözülebilir. Anlatılan konular öğrencilere kısa notlar halinde dersten önce öğrenci gruplarına gönderilebilir ve öğrencilerin derse hazırlıklı ve ön bilgi ile gelmesi sağlanabilir" ifadelerini kullanırken Ö25: "Ders sonunda soru cevap yaptırılmalı. Haftalık dersimizin bir saatini soru çözümüne ayırmalı. Ödevler özenle kontrol edilmeli" değerlendirmesinde bulunmuştur.

Uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerine ilişkin görüş, fikir ve önerileriniz nelerdir?

Bu bölümde sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerine ilişkin görüş, fikir ve önerileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler Tablo 11'de kodlar/temalar haline getirilerek sunulmuştur.

Tablo 11. Öğretmenlerin Dersin İşlenişine İlişkin Görüş Belirttikleri Önerilerin Dağılımı

Temalar	f
Eğitim teknolojileri etkin bir şekilde kullanılmalı	4
Öğrencilerin aktif olmaları sağlanmalı	4
Ders konuları somutlaştırılmalı	3
Öğrencilerin derse ilgisi çekilmeli	3
Dersler görsellerle zenginleştirilmeli	3
Öğrencilerin merak duyacağı içerikler seçilmeli	3
Sanal müze gezileri yapılmalı	2
Ders tekrarı yapılmalı	1
Öğrencilere etkin dönütler verilmeli	1
Derslerde farklı yöntem ve teknikler kullanılmalı	1
Okulistik ve morpa gibi programlar kullanılmalı	1
Derslerde sunu ve slaytlar kullanılmalı:	1
Soru çözümüne ağır verilmeli	1
Öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine izin verilmeli	1

Tablo 11’de görüldüğü üzere sosyal bilgiler öğretmenleri dersin işlenişine ilişkin olarak eğitim teknolojileri etkin bir şekilde kullanılmalı ve öğrencilerin aktif olmaları sağlanmalı temalarını ön plana çıkartmışlardır. Konu bağlamında değerlendirmelerde bulunan Ö41: *“Uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımı önemli yere sahiptir. Dolayısıyla sosyal bilgiler derslerinde farklı teknolojik uygulamalara yer verilmeli. Sunu içeriklerinde düz yazıdan daha çok görsellere, animasyonlara ve videolara yer verilmeli. Google eart, sanal müze gezileri, padlet gibi teknolojik uygulamalarla ders içerikleri zenginleştirilebilir”* ifadelerini kullanırken Ö10 ise öğrencilerin bu süreçte aktif olması gerektiğine vurgu yaparak: *“Bu süreçte derslerde farklı yöntem ve teknikler kullanılarak derslerde öğrencilerin daha aktif olması sağlanarak derslerin yönetilmesi ve başarı düzeyinin artacağını düşünüyorum”* değerlendirmesinde bulunmuştur.

Tablo 12. Öğretmenlerin Görüş Belirttiği Diğer Önerilerin Dağılımı

Temalar	f
Öğretmenler uzaktan eğitim konusunda eğitim/seminer/hizmet içi eğitim almalı	4
Öğrencilere gerekli imkân ve altyapı sağlanmalı	4
Eğitimde fırsat eşitliği sağlanmalı	2
Müfredat canlı derslere göre ayarlanmalı	2
İnternet altyapısı geliştirilmeli	2
Eğitimde devamlılık sağlanmalı	1
Öğrencilerin derslere erişimi sağlanmalı	1
Uzaktan eğitimin zorunluluğu velilere daha iyi anlatılmalı	1
Konular sadeleştirilebilir	1
Canlı dersler kayıt altına alınabilir	1
Kazanımlar azaltılmalı	1
Veliler öğrencileri takip etmeli	1
Okuldaki diğer branş öğretmenleriyle fikir alışverişi yapılmalı:	1

Tablo 12’de görüldüğü üzere öğretmenler uzaktan eğitim konusunda eğitim/seminer/hizmet içi eğitim almalı ve öğrencilere gerekli imkân ve altyapı sağlanmalı temalarının ön plana çıktığı görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu süreçte hizmet içi eğitim almaları gerektiğini vurgulayan Ö26: *“Eğitimde hangi teknolojik araçlar kullanılmalı bu konuda öğretmenler olarak hizmet içi eğitim almalıyız”* ifadelerini kullanırken Ö38: *“Teknoloji kullanımı konusunda öğretmenler seminer almalı”* almalı değerlendirmesinde bulunmuştur.

Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışmayla uzaktan eğitim döneminde sosyal bilgiler derslerinde kullanılan yöntem ve teknikler ile ilgili sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerini ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu kapsamda araştırmanın birinci alt problemi doğrultusunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim döneminde en çok kullandıkları yöntem ve tekniklerin soru-cevap (f=39) ve

düz anlatım/sunuş yoluyla öğretim (f=35), en az kullandıkları yöntem ve tekniklerin ise buluş yoluyla öğretim (f=1), problem çözme (f=1), drama (f=1), soru çözümü (f=1), not aldırma (f=1), bireysel çalışma yöntemi (f=1) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bakioglu ve Çevik (2020) araştırmalarında Fen Bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitim döneminde derslerinde en çok kullandıkları yöntemlerin ilk üç sıralamasında soru-cevap ve düz anlatım yöntemlerinin olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Dolayısıyla bu araştırmadan elde edilen sonuç ile Bakioglu ve Çevik'in (2020) araştırmasının benzer sonuçlar taşıdığı söylenebilir. Ancak anılan araştırmada Fen Bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitimde en çok kullandıkları yöntemlerden ikinci sırada yer alan problem çözme yöntemi bu araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin en az kullandıkları yöntemler arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda Bakioglu ve Çevik'in (2020) araştırması ile bu araştırmanın bu noktada farklılık gösterdiği ifade edilebilir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim döneminde en çok soru-cevap ve düz anlatım yöntemlerini kullanma nedenleri olarak normal yüz yüze eğitimde de bu yöntemleri benimsemiş olmaları, uzaktan eğitim döneminde bir ders saatinin (30 dakika) yüz yüze eğitime göre (40 dakika) biraz daha kısalmış ve buna karşılık sosyal bilgiler müfredatının geniş olması nedeniyle bu yöntemleri tercih etmiş olabilecekleri düşünülmektedir. Örneğin Ö10 konu ile ilgili olarak "Uzaktan eğitimle yürütülen Sosyal Bilgiler derslerinde genellikle soru-cevap, örnek olay, tartışma ve beyin fırtınası yöntem-tekniklerini kullanıyorum. Çünkü bu yöntem ve tekniklerin uzaktan eğitimle işlenen konular için daha uygun olduğunu düşünüyorum" ifadelerini kullanmıştır. Yine Ö29: "Sürenin kısıtlı konuların çok olması sebebiyle soru cevap, düz anlatım ve beyin fırtınası yöntemlerini derslerimde kullanıyorum" ifadeleriyle, Ö18 ise:

"Soru cevap, düz anlatım, beyin fırtınası gibi daha çok sunuş yöntemini tercih ettim. Bunun en büyük nedeni köy okulundayım ve sabit katılım ne yazık ki yok. Bir derse katılıp, bir sonraki derse katılmayan oldukça fazla oluyor. Bu durum konuların yetişme durumunu engelliyor. Konuların yetişmesi anlamında daha çok klasik yönetime özgü durumları tercih ettim"

ifadelerini kullanarak sürenin kısıtlı ve müfredatın geniş olması nedeniyle soru-cevap ve düz anlatım tekniğini kullanma nedenini açıklamaya çalışmışlardır. Ayrıca öğretmenlerin uzaktan eğitim döneminde soru-cevap ve düz anlatım yöntemlerini daha sık kullanmaları onların yöntemler konusundaki bilgilerinin de az olduğunu düşündürmektedir. Bu noktada Akgün (2020) bir öğretmenin çok fazla yöntem ve strateji bilmesinin dersi anlatırken kendisine o kadar çok bilgi ve beceri kazandıracağını belirtmektedir. Dolayısıyla soru-cevap ve düz anlatım gibi klasik olarak kullanılan yöntemleri daha sık kullandığını belirten öğretmenlerin bu bağlamda eksikliklerinin olduğu söylenebilir.

Araştırmanın ikinci alt problemi doğrultusunda uzaktan eğitim döneminde sosyal bilgiler derslerinde ders programına uygun yöntem ve tekniklerin tam ve nitelikli bir şekilde kullanıma durumu ile ilgili sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri ortaya çıkarılmak istenmiştir. Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretmenlerinin yarısına yakınının (f=24) ders programına uygun yöntem ve teknikleri tam ve nitelikli bir şekilde kullanmadığı, yaklaşık üçte birinin (f=15) de kısmen kullanabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Yıldız (2020) çalışmasında öğretmenlerin yarısına yakınının uzaktan eğitim sürecinin kısmen başarılı geçtiği ve yüz yüze eğitim kadar başarılı geçmediği yönünde bulgulara ulaşmıştır. Dolayısıyla bu araştırmadan elde edilen bu sonucun Yıldız'ın (2020) çalışmasıyla benzerlik gösterdiği söylenebilir. Eğitimde kalitenin yakalanabilmesinin yollarından biri de derslerde uygulanacak yöntem ve tekniklerin tam ve nitelikli kullanılmasına bağlıdır (Cavanaugh, 2002'den akt. Uysal ve Kuzu, 2011; 52). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim döneminde yöntem ve teknikleri tam ve nitelikli olarak kullanamamalarının altında uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse karşı ilgisiz olmaları, internete erişememeleri, motivasyonlarının düşük olması, internet kaynaklı sorunlar yaşanması, velilerin öğrencileri takip etmemeleri gibi nedenlerin olabileceği söylenebilir. Bakioglu ve Çevik (2020) çalışmalarında uzak eğitim sürecinde öğretmenlerin öğrenciden kaynaklı birçok sorun (internet erişiminin olmaması, ilgisizlik, motivasyon eksikliği vs.) yaşandığı noktasında görüş bildirdiklerini saptamışlardır. Bu konuda ayrıca Ö30: "Hayır kullanılmıyor çünkü öğrencinin sınıftaki hazırbulunuşluğu ile evdeki hazırbulunuşluğu arasındaki fark çok fazla bu aynı şekilde öğretmen için de geçerli" şeklinde görüşünü belirterek öğrencilerin derse ilgisiz bir şekilde geldiklerini ifade etmiştir. Yine Demir ve Özdaş (2020), Mailizar, Almanthari, Maulina ve Bruce (2020), Türker ve Dünder (2020) da çalışmalarında bu araştırmaya benzer bir şekilde internet erişiminde sorun yaşanması, öğrencilerin ilgisiz olmaları yönündeki öğretmen görüşlerini ortaya çıkarmışlardır. Ayrıca öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşimin yüz yüze eğitimde olduğu kadar uzaktan eğitimde mümkün olmadığı tartışılan bir konu olmuştur. Ancak öğretmenlerin öğrencilerin öğrenme deneyimlerini göz önüne alan öğretim yöntem ve tekniklerini işe koşmaları ile bu etkileşim azlığının ortadan kaldırılmasının mümkün olduğu söylenebilir (Battal, Kukul ve Gülbahar, 2021).

Araştırmanın üçüncü alt problemi doğrultusunda Sosyal Bilgiler derslerinde yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitimde kullanılan yöntem ve teknikler arasında farklılıkların olup olmadığı ile ilgili öğretmen görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu kapsamda araştırmaya katılan öğretmenlerin üçte ikisinden fazlasının (f=39) uzaktan eğitim dönemiyle yüz yüze eğitim döneminde kullanılan yöntem ve teknikler arasında farklılık olduğu, çok az bir kısmının ise kısmen farklılık olduğu (f=7) ile ilgili görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun ortaya çıkmasında ise yine uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse karşı ilgisiz olmaları, internetten kaynaklı bağlantı problemlerinin olması, yüz yüze eğitim ile uzaktan eğitimin temel olarak birbirlerinden ayrı eğitim metotları olması gerekçe gösterilebilir. Konuyla ilgili olarak Ö9: "Yüz yüze eğitimde akıllı

tahta, materyaller ve öğretim tekniklerini rahatça kullanabiliyorken uzaktan eğitimde hem öğrencilerin tamamının derse katılmaması hem de sınıf ortamının oluşmamasından dolayı farklılık oluşuyor” ifadelerini kullanırken Ö20: “Tabii ki farklı, yüz yüze eğitim de çocuktan aldığımız tepki rasyonel bir tepki ve buna göre yöntem ve tekniği çeşitlendirebiliyoruz. Uzaktan eğitimde bu imkâna sahip değiliz, özellikle kamera açılmadığı zamanlarda” değerlendirmesinde bulunmuştur. Ö41 ise aşağıdaki görüşünde yüz yüze ve uzaktan eğitim arasında farklılıklar olmasından dolayı kullanılan yöntem ve tekniklerin de farklılaşabileceğini ifade etmiştir.

“Bazı farklılıklar var. Yüz yüze eğitimde öğrenciler için yaparak yaşayarak öğrenme ortamları sunulabilmektedir Uzaktan eğitimde ise öğrenciler bu öğrenme etkinliklerinden yoksun kalmaktadırlar. Yüz yüze eğitimde uygulamış olduğum istasyon, canlandırma, gözlem gibi teknikleri uzaktan eğitimde kullanamıyorum. Yüz yüze derslerde gözlem yaparak ve öğrencilere sorular sorarak, öğrencilerin durumunu daha kolay anlayabiliyordum ve dersin etkinliklerinde ona göre bir değişiklik yapıyordum. Fakat canlı derslerde sınıfın durumunu genel olarak gözleme şansı çok zor oluyor. Ayrıca yüz yüze eğitimde akran öğretimi gerçekleşebilirken, uzaktan eğitimde çocuklar akranlarıyla bir arada olamamaktadırlar. Bunun dışında uzaktan eğitimin bireysel öğrenmeyi daha çok desteklediğini söyleyebilirim. Uzaktan eğitim sayesinde öğrenciler kendilerine en uygun öğrenme yöntemini bulabilmektedirler. Ayrıca uzaktan eğitim çoklu ortam araçlarının kullanımına izin vermesi gibi özellikleri bakımından yüz yüze yapılan eğitimden farklılık göstermektedir.”

Salgın öncesi sınıf ortamında derslerin işlendiği yöntemler ile uzaktan eğitim süreci içerisinde derslerin işlendiği bazı yöntemlerin (işbirlikli, soru-cevap, problem çözme, gösterip yaptırma, örnek olay) benzerlik gösterdiği görülürken, yüz yüze eğitimde kullanılmayıp uzaktan eğitim döneminde tercih edilmeye başlanan yöntemlerin olduğu (whatsapp, canlı ders, EBA üzerinden çalışma gönderme, video, slayt) bulgusuna Bakioglu ve Çevik'in (2020) araştırmasında erişilmiştir. Ayrıca yüz yüze eğitimde tüm yöntemlerin kullanılmasına yönelik öğretmen görüşleri (f=6) mevcutken uzaktan eğitim döneminde bu yönde görüş belirten öğretmen bulunmamaktadır. Bu durumun ise bu çalışmada uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim sırasında uygulanan yöntem ve teknikler arasında bazı yöntemler için farklılık arz ettiği, bazı yönlerden ise farklılık arz etmediği sonucunu desteklediği söylenebilir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi doğrultusunda sosyal bilgiler derslerinde uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitimde kullanılan yöntem ve tekniklerin avantaj ve dezavantajlarına yönelik görüşlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bu konuda en çok teknoloji/internet kullanımının yararları ile ekonomik/zamandan tasarruf sağlanması konusunda görüş bildirdikleri ortaya çıkmıştır. Bu durumun ortaya çıkmasına sebep olarak uzaktan eğitim döneminde yüz yüze eğitime göre öğretmenlerin internet ve bilgisayar kullanmak zorunda kalmaları gösterilebilir. Bu konuda örneğin Ö19: “Teknolojinin maksimum düzeyde kullanılması uzaktan eğitimin avantaj kısmını oluşturuyor. Teknoloji kullanımı konusunda öğretmenler bu süreçte kendilerini geliştirmek zorunda kaldı” şeklinde görüş bildirerek teknoloji kullanımının artmasının uzaktan eğitim için bir avantaj sağladığını belirtmiştir. Özönur (2021) ise uzaktan eğitimin teknolojik yararları ve ekonomik olarak birtakım avantajları olduğunu ifade etmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitimin dezavantajlarına yönelik olarak en çok dersin öğrenilme/anlaşılma durumunun bilinmemesi ve etkileşim eksikliği konusunda görüş bildirdikleri saptanmıştır. Öğretmenlerin dersin anlaşılma durumunun bilinmemesi yönünde görüş bildirmelerinin altında yatan neden olarak uzaktan eğitimde yapılabilecek değerlendirme etkinlikleri ile ilgili bilgi sahibi olmamaları yönünde yorum yapılabilir. Göçer (2021) konuyla ilgili olarak uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin internet ve bilgisayar aracılığıyla yapılabileceğini, öğrencilere konularla ilgili araştırma ve inceleme ödevleri verilip bunların çevrimiçi derslerde sunulmasına imkan verilebileceğini, öğretmenlerin sunulan dokümanlara yönelik geribildirimde bulunabileceğini, öğrenci değerlendirmeleri için ayrıca Web 2.0 teknoloji araçlarından yararlanılabileceğini belirtmektedir. Dolayısıyla uzaktan eğitimde sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğrenci öğrenmelerini tespit etmelerinin mümkün olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin uzaktan eğitimin dezavantajlarına yönelik olarak en fazla görüş bildirdikleri etkileşim eksikliği ile ilgili olarak ise öğrencilerin kameralarını veya mikrofonlarını açmaması, derse ilgisiz olmaları, internet erişiminin sorunlu olması nedeniyle etkileşimin sekteye uğraması neden olarak belirtilebilir (Ünal ve Bulunuz, 2020).

Araştırmanın beşinci alt problemi doğrultusunda uzaktan eğitimde sosyal bilgiler derslerinin daha etkili hale getirilmesi için neler yapılabileceği konusunda öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda öğretmenlerin dersin işlenişi, teknoloji kullanımı ve diğer yöntemlere başvurulması olarak üç farklı kategoride öneri sundukları sonucuna ulaşılmıştır. Bunlar içinde ise dersin işlenişi bağlamında en çok öğrencileri aktif hale getirecek yöntemlerin/uygulamaların yapılması, internet/teknoloji kullanımı bağlamında en çok internet/teknoloji altyapısının güçlendirilmesi, diğer kategorisi altında ise; öğretmenlerin hizmet içi eğitim almaları, öğrencilere gerekli imkanların sağlanması, velilerin süreç içerisinde aktif olması, ders süresinin artırılması yönünde sonuçlara erişilmiştir. Demir ve Özdaş (2020) bu çalışmadan elde edilen sonuçlara paralel olarak araştırmalarında öğrencileri aktif hale getirecek yöntemlerin uygulanması, öğretmenlere eğitim verilmesi, internet alt yapısının güçlendirilmesi yönünde bulgulara ulaşmışlardır.

Araştırmanın altıncı alt problemi doğrultusunda uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerinde konuların aktarımı, öğretimi ya da pekiştirilmesi için nasıl bir yol izlenmesi gerektiği konusunda öğretmenlerin görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretmenlerinin konuların aktarımı ve öğretimi bağlamında en çok görsel ve video kullanılması ile soru-cevap tekniğinin işe koşulması yönünde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin özellikle soru-cevap tekniğinin işe koşulması yönünde görüş bildirmeleri onların öğretim yöntem ve teknikler konusunda bilgi düzeylerinin zayıf olduğu yönünde yorumlanabilir. Nitekim Akgün (2020) öğretmenlerin çok sayıda öğretim yöntem ve teknikler konusunda bilgi sahibi olmalarını onların konuyla ilgili bilgi ve beceri düzeylerinin de artmasına katkı sağlayacağını belirtmektedir. Görsel ve video kullandığını belirten öğretmenler açısından bir değerlendirme yapıldığında ise uzaktan eğitimde yürütülen sosyal bilgiler derslerinde görsel ve videoların kullanılmasının öğrenciler için bir avantaj oluşturduğu söylenebilir. Derslerde görsel ve videoların kullanılması öğrenmenin daha kalıcı hale gelmesinde eğitimcilerce kabul edilen bir gerçek olmuştur. Aydın ve Çakıroğlu (2020) da uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler tarafından kullanılacak içerikler arasında görsel ve videoların olduğunu belirtmektedirler.

Öğretmenlerin konunun pekiştirilmesi bağlamında ise en çok konuyla ilgili test ve ödev verilmesi yönündeki görüşlerinin ön plana çıktığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin bu yönde görüş bildirmelerine neden olarak geleneksel ölçme-değerlendirme yöntemlerini yüz yüze eğitim döneminde benimsemeleri ve uzaktan eğitim döneminde de bu yöntemlere başvurmaları şeklinde yorumlamak mümkündür. Adıgüzel (2020) de araştırmasında öğretmenlerin test ve ödev verilmesi konusunda görüş bildirdiklerini tespit etmiştir. Özellikle uzaktan eğitimde ödevlerin verilmesi öğrencilerin anlatılan konunun pekiştirilmesinde öğretmenlerin işine yarayabilir. Özellikle araştırma türünde verilecek ödevlerin öğrencilerin akademik başarısının artmasına katkı sağlayacağı (Murillo ve Martinez-Gurrido, 2014; Güneş, 2014) söylenebilir. Ancak uzaktan eğitimde verilecek ödev ve testlerin iyi yapılandırılması, sanal ortamdan kaynaklı güvenlik önlemlerinin dikkate alınması gerektiği unutulmamalıdır (Adıgüzel, 2020).

Araştırmanın sonunda ise sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslere ilişkin görüş, fikir ve önerilerinin neler olduğu ortaya çıkarılmak istenmiştir. Dersin işlenişine ilişkin önerilere bakıldığında en çok eğitim teknolojileri etkin bir şekilde kullanılmalı ve öğrencilerin aktif olmaları sağlanmalı görüşünün olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca neden olarak uzaktan eğitimin teknoloji destekli yürütülmesi, öğretmenlerin teknoloji kullanımı konusunda gerekli yeterliğe sahip olmasının zorunlu hale gelmesi ve öğrencilerin derslerde ilgisiz olmaları nedeniyle öğretmenlerin bu yönde görüş bildirdikleri şeklinde yorum yapmak mümkündür. Bakioğlu ve Çevik (2020) araştırmalarında öğretmenlerin çoğunun uzaktan eğitim döneminde teknoloji kullanımının yüz yüze eğitime göre değiştiği yönünde görüş bildirdiklerini ortaya koymuşlardır. Anılan araştırmanın bu sonucuna da dayanarak öğretmenlerin uzaktan eğitim döneminde teknoloji konusunda yüz yüze eğitime göre biraz daha bilgi düzeylerinin artmış olduğunu söylemek mümkündür. Sosyal bilgiler öğretmenleri de teknoloji kullanımının uzaktan eğitim döneminde daha önemli hale geldiğini anlamış olmalı ki derslerin teknoloji destekli yürütülmesi yönünde görüş bildirmişlerdir. Diğer bir görüş olan öğrencilerin aktif olması gerektiği görüşünü de uzaktan eğitimde öğrencilerin kendi öğrenmelerinin sorumluluklarını almaları gerekmesiyle (Kamışlı ve Özönur, 2021, Yumurtacı, 2021) açıklamak mümkündür. Çünkü uzaktan eğitimde öğrencinin kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu almasının derslerde de aktif olmasını gerektireceği açıktır.

Diğer önerilere bakıldığında ise öğretmenler hizmetiçi eğitim almalı ve öğrencilere gerekli imkan ve altyapı sağlanmalı görüşünün ön plana çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Uzaktan eğitim ile birlikte teknoloji kullanımının daha yoğun hale gelmesi ve teknolojiyi kullanma konusunda kendini yetersiz gören öğretmenlerin olması (Bakioğlu ve Çevik, 2020), uzaktan eğitim sürecinde derslerin nasıl nitelikli bir şekilde işleneceği konusunda öğretmenlerin eğitim ihtiyacı hissetmesi (Ünal ve Bulunuz, 2020) bazı öğrencilerin internet ve bilgisayara erişememesi (Ünal ve Bulunuz, 2020, Fidan, 2020) nedeniyle bu araştırmadaki öğretmenlerin bu yönde görüş bildirmiş olabileceği söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında şu önerilerde bulunulabilir:

- Uzaktan eğitim sürecinde öğretim yöntem ve tekniklerinin etkili kullanılabilmesi için sosyal bilgiler öğretmenlerine hizmet içi eğitim verilmelidir.
- Öğretim yöntem ve tekniklerinin sosyal bilgiler dersinde tam ve nitelikli kullanımını desteklemek için internet erişimi sorunun en aza indirilmesi ya da tamamen ortadan kaldırılması gereklidir.
- Sosyal bilgiler öğretmenleri uzaktan eğitim döneminde derslerini yürütürken öğretim yöntem ve tekniklerini verimli kullanabilmeleri için Web 2.0 teknoloji yöntemlerinden (kahoot, quizizz, padlet, inspiration, maphub, edmodo, mindmeister, glogster vb.), etkili sunum araçlarından (prezi, zohoshow, powtoon, zentation, keynote vb.) yararlanabilirler.
- Sosyal bilgiler derslerinin müfredatının geniş, konularının soyut olması nedeniyle uzaktan eğitim döneminde haftalık ders sayısının bir ders saati daha artırılması öğretmenlere fayda sağlayacaktır.
- Sosyal bilgiler derslerinde öğrencilerin aktif olarak derse katılabilmeleri için onları güdüleyici eğitsel oyunlar tasarlanabilir.

- Uzaktan eğitim döneminde sosyal bilgiler derslerinde öğretim yöntem ve tekniklerinin daha kaliteli uygulanabilmesi için ASSURE ve ADDIE gibi öğrenci merkezli öğretim tasarım modelleri işe koşulabilir.
- Uzaktan eğitim döneminde ölçme-değerlendirme konusunda öğretmenlerce alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerine başvurularak öğrenci öğrenmeleri daha verimli değerlendirilebilir.

Kaynakça

- Adnan, M. ve Anwar, K. (2020). Online learning amid the covid-19 pandemic: students' perspectives. *Journal of Pedagogical Sociology and Psychology*, 2(1), 45-51.
- Adıgüzel, A. (2020). Salgın sürecinde uzaktan eğitim ve öğrenci başarısını değerlendirmeye ilişkin öğretmen görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 253-271.
- Akgün, Ö. E. (2020). Sosyal bilgiler öğretiminde tasarım. Y. Ayaydın (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretiminde teknolojinin kullanımı uzaktan eğitim için alternatifler içinde* (s. 11-34). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Aktaş, Ö., Büyüktaş, B., Gülle, M. ve Yıldız, M. (2020). Covid-19 virüsünden kaynaklanan izolasyon günlerinde spor bilimleri öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutumları. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-9.
- Arslan, Y. ve Şumuer, E. (2020). Covid-19 döneminde sanal sınıflarda öğretmenlerin karşılaştıkları sınıf yönetimi sorunları. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 201-230.
- Aydın, M. ve Çakıroğlu, Ü. (2021). Türkçenin uzaktan öğretiminde içerik geliştiriminde ve içerik paylaşım platformları. A. Göçer (Ed.), *Türkçenin uzaktan öğretimi ve öğrenimi içinde* (s. 117-138). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aytaçlı, B. (2012). Durum çalışmasına ayrıntılı bir bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-9.
- Bakıoğlu, B. ve Çevik, M. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129.
- Bates, A., W. (2015). *Teaching in a digital age*. Open Educational Resources Collection. 6. University of Missouri, St. Louis. <https://irl.umsl.edu/oer/6>
- Battal, A., Kukul, V. ve Gülbahar, Y. (2021). Uzaktan dil öğretimi ve e-öğrenme. A. Göçer (Ed.), *Türkçenin uzaktan öğretimi ve öğrenimi içinde* (s. 73-96). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemisi sırasında ilköğretim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik imge ve algıları: bir metafor analizi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1-23.
- Demir, F. ve Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 273-292.
- Duban, N. ve Şen, F.G.(2020). Sınıf öğretmeni adaylarının covid-19 pandemi sürecine ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 357-376
- Dündar, R. ve Yeşilyurt, S. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim bilişim ağı özelinde uzaktan eğitime bakış açılarının değerlendirilmesi. *International Journal of Social Science Research*, 9 (1), 79-95.
- Er-Türküresin, H. (2020). Covid-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 597-618.
- Erzen, E. ve Ceylan, M. (2020). Covid-19 salgını ve uzaktan eğitim: Uygulamadaki sorunlar. *EKEV Akademi Dergisi*, 84, 229-248.
- Fidan, M. (2020). Covid-19 belirsizliğinde eğitim: İlkokulda zorunlu uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 24-43.
- Göncü, A., Çetin, İ., & Ercan, T. O. P. (2019). Öğretmen Adaylarının Kodlama Eğitimine Yönelik Görüşleri: Bir Durum Çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (48), 85-110.
- Gülbahar, Y. (2009). *E-öğrenme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Güneş, F. (2014). Eğitimde ödev tartışmaları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 1-25

- Kaçan, A. ve Gelen, İ. (2020). Türkiyedeki uzaktan eğitim programlarına bir bakış. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(1), 1-21.
- Kamışlı, H. ve Özonur, M. (2021). Uzaktan öğretimde özerk öğrenme ve öğrenen özerkliği. A. Göçer (Ed.), *Türkçenin uzaktan öğretimi ve öğrenimi içinde* (s. 97-116). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Karatepe, F., Küçükgençay, N. ve Peker, B. (2020). Öğretmen adayları senkron uzaktan eğitime nasıl bakıyor? Bir anket çalışması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(53), 1262-1274.
- Koçoğlu, E., Ulu Kalın, Ö., Tekdal, D. ve Yiğen, V. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde Türkiye'deki eğitime bakış. *International Social Sciences Studies Journal*, 6(65), 2956-2966.
- Kurnaz, A., Kaynar, H., Şentürk-Barışık, C. ve Doğrukök, B. (2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 293-322.
- Külekçi-Akyavuz, E. ve Çakın, M. (2020). Covid-19 salgınının eğitime etkisi konusunda okul yöneticilerinin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 723-737.
- Mailizar, Almanthari, A., Maulina, S. ve Bruce, S. (2020). Secondary school mathematic teachers' views on e-learning implementation barriers during the covid-19 pandemic: the case of Indonesia. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 16(7), 1-9.
- Moore, M. G. ve Kearsley, G. (2005). Distance education: A systems view of online learning. Cengage Learning.
- Murillo, F. J., ve Martinez-Garrido, C. (2014). Homework and primaryschool students' academic achievement in Latin America. *International Review of Education*, 60(5), 661-681.
- Odabaş, H. (2003). İnternet tabanlı uzaktan eğitim ve bilgi ve belge yönetimi. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(1), 22-36.
- Özonur, M. (2021). Uzaktan eğitim ve öğretim. A. Göçer (Ed.), *Türkçenin uzaktan öğretimi ve öğrenimi içinde* (s. 25-47). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation* (No. 4). Sage.
- Pınar, M.A. ve Dönel-Akgül, G. (2020). Covid-19 salgını sürecinde fen bilimleri dersinin uzaktan eğitim ile verilmesine yönelik öğrenci görüşleri. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10(2), 461-486.
- Türker, A. ve Dündar, E. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde eğitim bilişim ağı (EBA) üzerinden yürütülen uzaktan eğitimlerle ilgili lise öğretmenlerinin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 323-342.
- Uluöz, E. (2020). Opinions of the faculty of sport sciences students on the changes in education system during COVID-19 pandemic: A qualitative research. *African Educational Research Journal*, 8(3), 481-490.
- UNESCO, (2020). COVID-19 educational disruption and response. Erişim Adresi: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse> (12.01.2021).
- UNDP, (2020). Covid-19 pandemic. Erişim adresi: <https://www.undp.org/content/undp/en/home/coronavirus.html> (12.01.2021).
- Uşun, S. (2006). Uzaktan eğitim. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 210-228.
- Uysal, Ö. ve Kuzu, A. (2011). Çevrimiçi eğitimde kalite standartları: Amerika örnekleri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 1(1), 49-74.
- Ünal, M. ve Bulunuz, N. (2020). Covid-19 salgını dönemi uzaktan eğitim çalışmaları ve sonraki süreçle ilgili fen bilimleri öğretmenlerinin görüş ve önerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 343-369.
- Viner, R. M., Russell, S. J., Croker, H., Packer, J., Ward, J., Stansfield, C., Mytton, O., Bonell, C. & Booy, R. (2020). School closure and management practices during coronavirus outbreaks including COVID-19: a rapid systematic review. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 4, 397-404. [https://doi.org/10.1016/S2352-4642\(20\)30095-X](https://doi.org/10.1016/S2352-4642(20)30095-X) UCL
- Yadigar, G. (2010). *Uzaktan eğitim programlarının etkinliğinin değerlendirilmesi (G.Ü. bilişim sistemleri uzaktan eğitim tezsiz yüksek lisans programı örneği)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yıldız, V.A. (2020). Covid-19 salgını dönemi uzaktan eğitim sürecine ilişkin öğretmen ve veli görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Eğitim ve Değerler Sempozyumu, Karabük, Türkiye, 24-26 Aralık 2020*, ss.841-854.

Yumurtacı, O. (2021). Öğrenen, öğreten ve teknoloji. M. Kesim ve T.V. Yüzer (Ed.), *Açık ve uzaktan öğrenmenin teknoloji boyutu içinde* (s. 1-27). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Extended Abstract

Aim and Scope

Covid-19 outbreak, which appeared in Wuhan, China and soon after affected the whole world, impacted all the aspects of life. In these days when social, cultural, economical and academical life has deeply been affected, new changes and innovations have emerged in the world. And distant education is only one of these innovations that have emerged. In distant education, the continuous and sustained exercise of education is taken as basis. The aim of this study is to determine the methods and techniques used by teachers of social studies.

Method

This study is based on case study which is one of the patterns of qualitative research. In this study, distant education was approached as a case and the opinions of the social studies teachers have on the methods and techniques used during this period was thoroughly researched. The team of this study is consisted of social studies teachers who are working in different parts of Turkey. The team was formed in accordance with typical case sampling, one of the purposive sampling methods. The team of this study consists of 50 teachers of social studies who are working in schools with different socio-economic conditions in different regions of Turkey. The data was collected by connecting with teachers who work in 20 different provinces (Trabzon, Bayburt, Kars, Iğdır, Erzurum, Hatay, Ağrı, Ankara, Manisa, İstanbul, Ordu, Bitlis, Gaziantep, Eskişehir, Giresun, İzmir, Bursa, Afyonkarahisar, Muş ve Çanakkale). As a mean of data collection for the study, an open-ended survey form was used. In this study, the data collected in online interviews and a survey form consisted of an open-ended question is used. The data collected via survey was analyzed in accordance with content analysis which is one of the qualitative analysis techniques. The data that was obtained was interpreted by dividing it into conceptual categories. The revealed themes' repetition rate was calculated, and these calculations were submitted to the tables as frequency. Also, participants' opinions were directly included under the tables.

Findings and Conclusion

As per the first sub-problem of the study, it was concluded that the methods and techniques most used by social studies teachers in the distance education period are; question-answer (f=39) and lecture/presentation teaching (f=35), and the least used methods and techniques are; teaching by invention (f=1), problem solving (f=1), drama (f=1), question solving (f=1), note taking (f=1), individual study method (f=1).

As per second sub-problem of the study, it was aimed to find out the social studies teachers' opinions on the quality and complete use of the methods and techniques viable for the curriculum. On this line it was concluded that almost half of the teachers (f=24) couldn't use the methods and techniques completely and qualified, and about one third (f=15) could partially use them.

As per third sub-problem of the study, it was aimed to find out teachers' opinions on whether there are differences between the methods and techniques used in face-to-face education and distant education. As such, it was concluded that more than two third of the teachers (f=39) participated in the study stated that there are differences between the used methods and techniques in face-to-face education and in the distant education, and very few of them (f=7) stated that there are only partial differences.

As per fourth sub-problem of the study, it was aimed to reveal the opinions of the teachers on the advantages and disadvantages between method and techniques used in face-to-face education and distant education in the social studies. It has been revealed that the teachers participating in the research mostly expressed their opinions on the benefits of technology/internet use and economically and time savings.

As per fifth sub-problem of the study, it was aimed to identify the teachers' opinions on what could be done to improve the lectures of social studies in distant education. As such, to have methods/activities which can include the students more, to mostly improve the basis of internet/technology in line of using it, and under the other category; to have teachers to get in service training, to provide the students the required opportunities, to get the parents included to the process, and to increase the time of the lectures were concluded to be the prominent ideas.

As per sixth sub-problem of the study, it was aimed to reveal the opinions of the teachers on how to conduct the conveyance, teaching or consolidation of the subjects in the social studies lectures. As such, it was concluded that social studies teachers expressed their opinions of mostly using the visual and video and question-answer technique in the context of conveying and teaching the subjects.